

## Virtuaalikymppi - Ikäihmisten kognitiivinen ja sosiaalinen aktivointi teknologiavälitteisten palvelujen avulla

### Hankkeen taustaa

Ikääntyvän väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä kotona asumisen monipuolinen tukeminen, joka perustuu kattavaan tarve- ja voimavarat arvioivaan ja huomioivaan toimintaan, ovat suomalaisen ikääntymispolitiikan keskiössä. Näihin tavoitteisiin pääseminen edellyttää tietoa, asiantuntijuutta ja keinoja niin toimintakykyä ylläpitävien ja edistävien toimien ja palvelujen kuin varhaisen puuttumisen mahdollistavien työvälineiden kehittämiseen. (STM 2008).

Teknologia ei ole tuonut tähän mennessä riittävästi toivottuja hyötyjä ikääntyvien hoitoon. Edes käytettävissä olevaa teknologiaa ei hyödynnetä kodeissa, palvelutaloissa ja laitososastoilla, on mahdollista, että laitososastolla ikääntyvät laitostuvat; toimintakyky ja elämänlaatu heikkenevät nopeasti. Virikkeellisyyteen kehitetään yhä vähän sovelluksia esimerkiksi dementiaoireisten ihmisten käyttöön. Myöskään laitososastojen muuttaminen asumisyksiköiksi ei ole muuttanut asiakkaan asumisympäristöä virikkeellisemmäksi. Tutkimuksissa on kuitenkin todettu, että teknologian avulla tuotettu virike-toiminta lisää kotona/ laitoksissa/ palvelutaloissa asuvien henkilöiden vuorovaikutusta, toiminnallisuutta ja kohentaa heidän toimintakykyään sekä lisää omanarvon tuntoa.

### Tavoitteet

Hankkeen perusideana on lisätä kaikkein heikkokuntoisimpien kotona ja laitos- sekä palveluyhteisöissä asuvien vanhusten kognitiivista ja sosiaalista toimintakykyä, kehittää tätä tukevia palveluprosesseja ja tehdä asuinympäristöistä sekä esteettisesti että eettisesti virikkeellisempiä. Kotona ja sairaaloissa sekä laitoksissa kotona asuu myös muuten vuoteeseen sidottuja ihmisiä, joilla on oikeus virikkeisiin kuntonsa mahdollistavalla tavalla.

Tavoitteena tässä Diakonia-ammattikorkeakoulun, Joensuun yliopiston, Kajaanin ammattikorkeakoulun ja erilaisten asumispalveluja tuottavien sekä toimijakumppaneiden yhteishankkeessa on heikkokuntoisten ikäihmisten sekä muuten vuoteeseen sidottujen ihmisten kognitiivinen aktivointi, sekä heidän kommunikaatiomahdollisuuksiensa parantaminen virtuaalisin keinoin (kuva- ja ääniesitykset). Omaisia aktivoidaan tuottamaan näitä esityksiä/tuomaan kuvia ja filmejä tms. (siirretään digitaaliseen muotoon) sekä olemaan läsnä vanhuksen/läheisensä kanssa, 3. sektorin vapaaehtoisia unohtamatta. Samalla myös omaiset ja läheiset voivat kokea enemmän yhteisen/yhteisöllisen toiminnan antavan virikkeitä heidän omaan elämäänsä.

Kehitettävä teknologia toimii kommunikaation apuvälineenä hoitotyössä yhteisöllisin menetelmin mm. siten, että se helpottaa esim. ulkomaalaisten hoitajien kanssakäymistä vanhusten ja heidän omaistensa kanssa; ikäihmiselle se tarjoaa uusia virikkeellisiä osallisuus- ja kommunikointiväyliä (tieto) yhteiskuntaamme. Vastaavanlaista teknologiainnovaatiota ei ole aiemmin sovellettu vastaa-maan esimerkiksi kaikkein heikkokuntoisimpien ikäihmisten ja muutoin vuoteeseen sidottujen ihmisten tarpeisiin. Siksi selvittämekin ikäihmisiä itseään, omaisia ja hoitajia sekä ensisijaisia kohderyhmiä kuulemalla, millainen käyttöliittymä ja vuorovaikutusmoodi olisi vuodepotilaallekin soveltuva (silmänliikeohjaus, kosketusnäyttö, tms.).

Kehitettyä tuotetta esitellään hankkeen aikana laajan verkoston, kuten Kätevä kodin ja Toimiva kodin kautta. Toteutuksessa käytetään osallistuvaa suunnittelua ja pilotointi tapahtuu kahdessa vanhusten palvelukeskuksessa ja isossa yksityisessä palveluja tuottavassa yrityksessä. Konsultaatiota hankitaan Hyvinvoinnin ja terveyden laitokselta (ent. Stakes), jonka edustaja kutsutaan ohjausryhmään. Asiantuntija-avun kautta saadaan viimeisin tutkimuksellinen tieto projektin käyttöön ja verkostoituminen meneillään oleviin hankkeisiin helpottuu.

### Kohderyhmä

Hankkeen ensisijaiset kohderyhmät ovat

- heikkokuntoiset koti- ja laitososuhteissa asuvat vanhukset
- koti- ja laitososuhteissa asuvat vammaiset
- sairaaloissa, hoitokodeissa ja kotona vuoteeseen sidotut ihmiset
- innovaatiopalvelun tarjoaman instituution hoitajat

### Rahoittajat

Kokeilevat toimet -ohjelma, Diakonia ammattikorkeakoulu, Hoivakymppi, Kirkkopalvelut, Joensuun yliopisto, Joensuun kaupunki, Kajaanin ammattikorkeakoulu ja Pohjois-Savon Dementiayhdistys.

### Toteuttamisaika

1.9.2009 - 31.8.2012

### Yhteyshenkilöt

**Projektijohtaja**

Eija Heikkinen

Puh. (08) 6189 9202

GSM 044 710 1608

etunimi.sukunimi@kajak.fi

**Projektipäällikkö**

Virpi Neuvonen

Puh. (08) 6189 9210

GSM

etunimi.sukunimi@kajak.fi